

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325719
MIKL@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 19/03273-2

8. JANUAR 2020

HØRING OVER FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF RETSPLEJELOVEN

Justitsministeriet har ved e-mail af 11. december 2019 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til forslag til lov om ændring af retsplejeloven (politiets overtagelse af tv-overvågning).

Udkastet er en del af regeringens udspil af 10. oktober 2019 om tryghed og sikkerhed,¹ som instituttet tidligere har udtalt sig om.²

Formålet med nærværende udkast er at følge op på det initiativ i udspillet, der handler om politiets mulighed for at overtage tv-overvågning (nr. 6).

Instituttet har en række bemærkninger til udkastet.

1. SAMMENFATNING

Med lovudkastet foreslås en ny bestemmelse i retsplejeloven om politiets overtagelse af privates eller det offentliges tv-overvågning, hvis en række betingelser er opfyldt.

---

¹ Regeringens udspil af 10. oktober 2019 er tilgængeligt her: <https://www.regeringen.dk/media/7435/tryghed-og-sikkerhed-i-det-offentlige-rum.pdf>

² Se instituttets nyhed af 10. oktober 2019 her: <https://menneskeret.dk/nyheder/regeringens-sikkerhedsudspil-begraenser-borgernes-frihedsrettigheder> samt instituttets foreløbige overvejelser af 12. oktober 2019 her: <https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/nyheder/Notat%20om%20udspil%20fra%20regeringen%20om%20sikkerhed%20og%20tryghed%2C%20oktober%202019.pdf>

Den foreslåede bestemmelse tager navnlig sigte på at forebygge terrorisme, men er ikke begrænset hertil. Når betingelserne for at iværksætte indgrebet i øvrigt er opfyldt, kan politiet således overtage tv-overvågning for at forebygge enhver alvorlig kriminalitet.

Hemmeligholdelse over for personer, som tv-overvåges

Der skal ikke efter den foreslåede bestemmelse ske underretning af de personer, der har været udsat for tv-overvågning fra politiets side i den periode, hvor politiet har haft overtaget tv-overvågning. Efter bestemmelsen skal der alene ske underretning af den, der har rådighed over den tv-overvågning, der har været overtaget.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det tilføjes i den foreslåede § 791 e, stk. 8, at der sker underretning af enkeltpersoner, når politiets overtagelse af tv-overvågning sker på grundlag af en mistanke om, at pågældende har begået eller vil begå bestemte handlinger.

Længden af tv-overvågning

Der vil som udgangspunkt ikke være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum for politiets overtagelse af tv-overvågning end 48 timer, og dette kan alene fraviges, når "helt særlige omstændigheder gør sig gældende". Det beskrives imidlertid ikke, hvad der nærmere må forstås ved sådanne helt særlige omstændigheder.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det præciseres, hvornår der er tale om "helt særlige omstændigheder".

Evaluering af reglerne

Det er vigtigt, at Folketinget løbende holdes orienteret om politiets anvendelse af beføjelsen i praksis, så Folketinget har mulighed for at tage stilling til behovet for eller justering af reglerne.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der efter en nærmere angiven periode foretages en evaluering af loven med henblik på at vurdere, om den praktiske udmøntning giver anledning til at revidere reglerne.

1. LOVUDKASTETS INDHOLD

I udkastet indsættes en ny bestemmelse i retsplejeloven om politiets overtagelse af tv-overvågning (§ 791 e).

Bestemmelsen giver politiet mulighed for at overtage tv-overvågning i et område, hvis der er helt afgørende grunde til det med henblik på at

forebygge eller efterforske en lovovertrædelse, der kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. I den forbindelse skal der iagttages et proportionalitetskrav (stk. 2), ligesom der er krav om retskendelse (stk. 3 og 4). Derudover kan der pålægges tavshedspligt til dem, som politiet overtager tv-overvågningen fra (stk. 6).

Bestemmelsen begrundes med, at det ofte er essentielt i forbindelse med politiets, herunder Politiets Efterretningstjenestes (PET), afværgelse af særligt alvorlige forbrydelser, at politiet hurtigst muligt kan danne sig et overblik over mulige gerningsmænds færden, hvor det vurderes, at tv-overvågning ofte vil være et relevant redskab (de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.2). Det samme gælder ved efterforskning af særligt alvorlige forbrydelser, hvor det vurderes, at overtagelse af tv-overvågning kan være relevant til at finde og identificere mistænkte eller vidner.

Det fremgår af de specielle bemærkninger, at bestemmelsen kan anvendes, hvis der er en væsentlig forøget risiko for, at der vil blive begået f.eks. en terrorhandling. Det vil afhænge af en konkret, samlet vurdering, om der foreligger en væsentlig forøget risiko. Denne kan både basere sig på konkrete oplysninger om et nært forestående terrorangreb, men der kan også være tale om en begivenhed, som efter en generel vurdering kan indebære en væsentlig forøget risiko.

Adgangen til at overtage tv-overvågning foreslås at omfatte bl.a. de kameraer, som vil blive omfattet af politiets register over tv-overvågningskameraer (POLCAM)³, men foreslås ikke begrænset til sådanne kameraer. Politiet vil således bl.a. kunne overtage tv-overvågning, som er placeret i et baglokale eller inde i en butik. Det forudsættes dog med udkastet, at politiet ikke får adgang til at overtage tv-overvågning i private hjem.

Den foreslåede bestemmelse tager navnlig sigte på at forebygge terrorisme, men er ikke begrænset hertil. Når betingelserne for at

---

³ Se instituttets høringsvar af samme dato over udkast til lovforslag om ændring af lov om tv-overvågning (styrkelse af trygheden og sikkerhed, herunder udvidelse af adgangen til tv-overvågning for private og offentlige myndigheder samt obligatorisk registrering af tv-overvågning her: <https://menneskeret.dk/hoeringssvar/styrkelse-trygheden-sikkerheden-herunder-udvidelse-adgangen-tv-overvaagning-private>

iværksætte indgrebet i øvrigt er opfyldt, kan politiet således overtage tv-overvågning for at forebygge enhver alvorlig kriminalitet.

Når politiet har overtaget tv-overvågning, har politiet valgfrihed med hensyn til, i hvilket omfang politiet vil benytte det overtagne udstyr til at se, transmittere eller optage billeder. Derudover kan politiet, hvis det er teknisk muligt, også få fjernadgang.

2. HEMMELIGHOLDELSE OVER FOR PERSONER, SOM TV-OVERVÅGES

Det fremgår af de specielle bemærkninger, at der ikke efter den foreslåede bestemmelse skal ske underretning af de personer, der har været genstand for tv-overvågning fra politiets side i den periode, hvor politiet har haft overtaget tv-overvågning. Efter bestemmelsen skal der alene ske underretning af den, der har rådighed over den tv-overvågning, der har været overtaget.

Underretning af en person, der har været genstand for tv-overvågning fra politiets side, skal imidlertid ske, hvis det er nødvendigt for, at en sådan person kan varetage sine interesser i medfør af de regler, som gælder for politiets håndtering af personoplysninger (retshåndhævelseslovens § 13, stk. 2). Der er dog mulighed for, at underretning kan udsættes, begrænses eller undlades (retshåndhævelseslovens § 14).

Der skal ved sagens behandling for retten beskikkes en advokat, som skal varetage interesserne for både dem, der har rådighed over tv-overvågning og for dem, der bliver genstand for tv-overvågning. Advokaten må imidlertid ikke uden politiets samtykke tage kontakt til de personer, som ønskes tv-overvåget.

Der kan derfor opstå situationer, hvor personer, som politiet ønsker at tv-overvåge, ikke bliver gjort bekendte med, at de har været genstand for tv-overvågning fra politiets side, hvis der ikke rejses sigtelse eller foretages yderligere over for den pågældende.

Der kan efter omstændighederne være tale om ganske mange personer, som er blevet overvåget fra politiets side, og det vil antageligt være et mere intensivt indgreb, hvis politiet foretog de nødvendige tiltag for at kunne identificere alle enkeltpersoner i en stor mængde af personer alene for at give underretning om tv-overvågningen.

Det kan dog i de situationer, hvor politiets overtagelse af tv-overvågning sker på grundlag af en mistanke om, at bestemte personer

har begået eller vil begå bestemte handlinger, og hvor tv-overvågningen således hovedsageligt retter sig mod sådanne enkeltpersoner, ikke antages at medføre et mere intensivt indgreb eller være forbundet med sådanne væsentlige administrative byrder, at underretning af sådanne konkrete enkeltpersoner bør undlades, når dette ikke længere vil være til skade for efterforskningen. I disse tilfælde vil politiet kende til – eller relativt let kunne finde frem til – personernes identitet.

Til sammenligning skal politiet som udgangspunkt underrette om overvågning/observation efter indgrebets afslutning, hvis politiet løbende følger med i, hvor en tændt mobiltelefon befinder sig efter retsplejelovens regler om teleobservation.

Ministeriet har ikke redegjort for, hvorfor retsstillingen skal være en anden for den enkelte person, når der er tale om tv-overvågning.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det tilføjes i den foreslåede § 791 e, stk. 8, at der sker underretning af enkeltpersoner, når politiets overtagelse af tv-overvågning sker på grundlag af en mistanke om, at pågældende har begået eller vil begå bestemte handlinger.

3. LÆNGDEN AF TV-OVERVÅGNING

Det fremgår af den foreslåede § 791 e, stk. 3, 4. pkt., at retten ved kendelse fastsætter det tidsrum, som overtagelsen af tv-overvågning skal gælde for.

Det fremgår endvidere af de specielle bemærkninger, at der som udgangspunkt ikke vil være grundlag for at fastsætte et længere tidsrum for politiets overtagelse af tv-overvågning end 48 timer, og at dette alene kan fraviges, når "helt særlige omstændigheder gør sig gældende". Det fremgår imidlertid ikke, hvad der nærmere må forstås ved sådanne helt særlige omstændigheder.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det præciseres, hvornår der er tale om "helt særlige omstændigheder".

4. EVALUERING AF REGLERNE

Instituttet er enig med ministeriet i, at politiets overtagelse af andre myndigheders eller private tv-overvågning efter omstændighederne kan udgøre et væsentligt indgreb, hvilket efter instituttets opfattelse særligt gør sig gældende for private og for de personer, som tv-overvåges.

Dette gælder så meget desto mere, når det fremgår af de specielle bemærkninger, at der kan være behov for at overtage tv-overvågningen i forholdsvis store områder, eksempelvis en hel bydel, sådan at indgrebet potentielt kan berøre adskillige tv-overvågninger og mange mennesker.

Det er for sådanne vidtgående beføjelser vigtigt, at de i praksis forbeholdes sådanne alvorlige situationer, som det er forudsat i lovudkastet.

Det er samtidig vigtigt, at Folketinget holdes løbende orienteret om politiets anvendelse af beføjelsen i praksis, så Folketinget har mulighed for at tage stilling til behovet for eller justering af reglerne.

Endelig har offentligheden en berettiget interesse i at blive orienteret om politiets brug af sådanne beføjelser.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der efter en nærmere angiven periode foretages en evaluering af loven med henblik på at vurdere, om den praktiske udmøntning giver anledning til at revidere reglerne.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2019-731-0055.

Med venlig hilsen

Louise Holck
VICEDIREKTØR